

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษานวัตกรรมการผลิตโสตทัศนอุปกรณ์ในกรุงเทพมหานคร ในการวิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยจะเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ในการเลือกสุ่มตัวอย่าง แหล่งที่จะสัมภาษณ์เลือกเอาจากหน่วยราชการ ๔ แห่ง และบริษัทห้างร้านอีก ๑๐ แห่ง โดยมีวัตถุประสงค์ ต้องการสำรวจแหล่งผลิต และตัวแทนจำหน่ายโสตทัศนอุปกรณ์

สำหรับแหล่งผลิตต้องการทราบถึง การก่อตั้ง มูลเหตุในการก่อตั้ง การดำเนินกิจการ วิธีดำเนินงานผลิต หลักการผลิตในแง่เนื้อหาวิชา เครื่องมืออุปกรณ์ในการผลิต วัสดุสิ้นเปลือง กำลังคน งบประมาณ ปัญหา และอุปสรรค แนวโน้มในอนาคต

ที่เป็นบริษัทร้านค้าต้องการทราบถึงการก่อตั้ง สาขา สินค้าต่าง ๆ ที่มีขาย แหล่งผลิต การสั่งซื้อจากต่างประเทศ การจัดจำหน่าย การโฆษณา สถิติในการจำหน่าย กำลังคน งบประมาณ และแนวโน้มของบริษัท

จากผลของการสัมภาษณ์ และคนควาจากเอกสาร ของหน่วยราชการ สรุปได้ว่า

โทรทัศน์การศึกษาของเทศบาลกรุงเทพมหานคร ก่อตั้งเมื่อพ.ศ. ๒๕๐๗ สาเหตุเนื่องจากการขาดแคลนครู การดำเนินกิจการ ออกอากาศอาทิตย์ละ ๕ วัน ตั้งแต่จันทร์ถึงศุกร์ ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีช่อง ๔ เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๑.๐๐ น. วิชาที่ออกคือ ศิลปศึกษา วิทยาศาสตร์ สังคม ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย เจาหน้าที่ต่าง ๆ ประกอบด้วยผู้อำนวยการ ที่ปรึกษา ผู้ควบคุมรายการ ผู้เขียนบท ผู้เขียนคู่มือ ผู้สอน เจาหน้าที่พิมพ์บท และคู่มือ เจาหน้าที่ทำอุปกรณ์การสอนที่ใช้ออกรายการ ผู้กำกับรายการ ผู้ประสานงาน รายการที่ออกนี้เป็นรายการ Enrichment เครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ผลิตขึ้นเอง การออกรายการครั้งหนึ่งใช้เงินประมาณ ๒,๐๐๐ บาท ปีหนึ่งใช้งบประมาณประมาณ ๑ ล้านบาท แต่ที่ใช่ไปจริง ๆ ประมาณ ๕ - ๗ แสนบาท ปัญหาต่าง ๆ ที่ประสบ

คือไม่มีห้องสำหรับผลิตรายการโดยเฉพาะ ทำให้รายการที่ออกจากรายการไป นอกจากนี้จำนวนเครื่องรับโทรทัศน์ยังมีไม่เพียงพอ ที่มีชำรุดเสียหายไม่สามารถซ่อมแซมได้ทันทางที่ให้นักเรียน ชาติโอกาสดี ๆ ในการเรียนรู้ไป ห้องเรียนที่ใช้สำหรับการเรียนทางโทรทัศน์โดยตรงยังมี ขาดกำลังเจ้าหน้าที่ดำเนินงาน แนวนวมและโครงการในอนาคตคือต้องการมี studio เป็นของตนเองเพื่อจะผลิตรายการต่าง ๆ ได้ดีขึ้น สามารถใช้ซ่อมการแสดงต่าง ๆ แล้วบันทึกลงเทปไว้ ถารายการใดที่ยังไม่ดีพอก็จะสามารถ สบอัดใหม่ได้ งานอีกด้านหนึ่งก็คือต้องการปรับปรุงเครื่องรับโทรทัศน์ โดยการตั้งโรงงานซ่อมขึ้นมา โดยเฉพาะ เมื่อโรงเรียนใดเครื่องเกิดชำรุดเสียหายจะจัดส่งเข้ามาในโรงงานแล้วเอาเครื่องดีไปไว้ให้แทน หรืออาจจะเปลี่ยนจากวิธี ซื้อมาเป็นการเช่า โดยประมวลขอเช่าเครื่องรับโทรทัศน์จากบริษัทต่าง ๆ เป็นรายปี การดูแลรักษาซ่อมแซมเป็นหน้าที่ของผู้ให้เช่า

ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา (ซึ่งเดิมเป็นศูนย์วัสดุการศึกษา) งานการผลิตที่ทำคือ ทำเทปบันทึกเสียงบทเรียนภาคอังกฤษประถมต้น, ประถมปลาย, มัธยมต้น, มัธยมปลาย เพลงไทยเดิม และการอ่านทำนองเสนาะ ของชั้นประถมและมัธยม ผลิตฟิล์มสตริปพร้อมทั้งเทปบรรยายประกอบฟิล์มสตริป และผลิตสไลด์จุดทัศน์ การผลิต ผลิตขึ้นตามเนื้อหาของหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ เป็นผู้วิเคราะห์หลักสูตร เจ้าหน้าที่ฝ่ายผลิตมีทั้งหมด ๒๕ คน คุณวุฒิระดับปริญญาตรี และโท ขางเทคนิค และผู้อำนวยการ ในการให้บริการครูของเอาเทปเปล่า ๆ ไปให้เพื่ออัดเสียงตามบทเรียนที่ต้องการสำหรับฟิล์มสตริปของเอาฟิล์มซึ่งยังไม่ได้อายไปแลก Slide จุดทัศน์ก็ของเอา Slide และ Cover glass ไปแลก งบประมาณได้ประมาณ ๒๕๐,๐๐๐ บาท ปัญหาต่าง ๆ ที่ประสบคือยังมีเครื่องมือเครื่องมือมากพอที่จะบริการได้ไวรวดเร็ว ขาดกำลังเจ้าหน้าที่ แนวนวมในขณะนี้เปลี่ยนมาเป็นศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา โดยการยุบหน่วยงานผลิตวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ได้แก่งานงานโสตทัศนศึกษาของภาควิชาใหญ่ ศูนย์วัสดุการศึกษากรมวิชาการวิทยุ และโทรทัศน์ เพื่อการศึกษาของแผนการการศึกษา การยุบหน่วยงาน และตัวบุคคลนี้เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำงานได้เต็มไม้เต็มมือขึ้น

สำหรับงานด้านวิทยุโรงเรียนได้เริ่มโครงการทดลองในปีการศึกษา ๒๕๐๑ โดยมีวัตถุประสงค์สอนโดยตรงในบางวิชา ช่วยเหลือส่ววิชาที่สอนในบางวิชา บั่วยุให้เกิดกึกก้องความสนใจ ซึ่งเป็นแนวทางให้เด็กเกิดแนวคิด และเสนอทเรียนภาคผนวกในกรณีที่ครูไม่สามารถสอนนักเรียนได้ดั่งนี้ ในปัจจุบันวิชาที่ออกรายการคือ วิชาสังคมศึกษาชั้น ป.๑ - ๕ วิชาชีววิทยาและดนตรีชั้น ป.๑ - ๓ วิชาภาษาอังกฤษ ชั้น ป.๕ - ๗ ม.ศ. ๑ - ๕ สถานที่ออกกระจายเสียงคือ

๑. สถานีวิทยุศึกษา
๒. สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (ขอนแก่น)
๓. สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (ยะลา)
๔. สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (นครราชสีมา)
๕. สถานีวิทยุ ๕๐๕ จังหวัด สกลนคร
๖. สถานีวิทยุ ก.ว.ส ๒ จังหวัด แพร่
๗. สถานีวิทยุกระจายเสียง ป.ช.ส. จังหวัดเชียงใหม่
๘. สถานีวิทยุ ป.ช.ส. จังหวัด ตาก
๙. สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย (เชียงใหม่)
๑๐. สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย (จันทบุรี)

ในการกำหนดเนื้อเรื่อง และจัดทำวิทยุกระจายเสียงของวิทยุโรงเรียนได้จัดตั้งคณะกรรมการจัดทำเรียนขึ้น ๓ คณะ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญในสาขา ศึกษาศาสตร์ ครูชำนาญการสอน นอกจากนี้ยังทำคู่มือครู และภาพอุปกรณ์การสอนประกอบรายการบทกระจายเสียง จัดการนิเทศและอบรมครูสอนวิทยุโรงเรียน และประเมินผลวิทยุโรงเรียนงบประมาณประมาณปีละ ๒๐๐,๐๐๐ บาท ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นคือ กำลังเจ้าหน้าที่จำกัด ครูผู้ใช้วิทยุโรงเรียนไม่เข้าใจการใช้ โรงเรียนหลายแห่งขาดอุปกรณ์การศึกษารายการ การจัดการออกอากาศให้สอดคล้องกับตารางสอนของโรงเรียนทำได้ยาก เจริญส่งสถานีวิทยุศึกษากำลังน้อย โรงเรียนที่อยู่ห่างไกลรับได้ไม่ชัดเจน

สามารถขยายงานได้กว้างขวาง มีโครงการตั้งศูนย์ย่อย ๆ ขึ้นในภาคต่าง ๆ คือภาคตะวันออก เฉียงเหนือ, ภาคเหนือ และภาคใต้ โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่กรุงเทพมหานคร

ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา (เดิมแผนกโสตทัศนศึกษา กองการศึกษาผู้ใหญ่) มีการผลิตภาพยนตร์ประเภทสารคดีผลิตสไลด์ และฟิล์มสตริป, ภาพโฆษณาการศึกษาผู้ใหญ่ ในการผลิตด้านเนื้อหาวิชาไม่มีเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะ ศึกษานิเทศก์จะเป็นผู้ให้ข้อมูลต่าง ๆ ในการผลิต (สำหรับฟิล์มที่ใสสอนในห้องเรียนส่วนใหญ่สั่งซื้อจากต่างประเทศ โดยผ่านร้านตัวแทนจำหน่ายคือสยามวาเวลา และแบล็คแอนคไวท์) มีเจ้าหน้าที่ทั้งหมด ๒๕ คน ที่เป็นวิทยากรจบ กศ.บ ขางภาพจบวิทยาลัยเทคนิค เจ้าหน้าที่อื่น ๆ จบอาชีวะชั้นสูงหรือเป็นผู้อำนวยการ การบริการ จัดบริการ การใช้โสตทัศนอุปกรณ์ เช่น การขยายเสียง การบันทึกเสียง ฉายภาพยนตร์ ฉายสไลด์, ฟิล์มสตริปให้แก่โรงเรียนและหน่วยราชการในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ ใช้งบประมาณปีละ ๕ - ๖ แสนบาท ปัญหาและอุปสรรคที่พบบ่อยคือ ขาดเจ้าหน้าที่ทางวิชาการ ขาดเครื่องมืออุปกรณ์ เช่น ห้อง Lab ล้างฟิล์มภาพยนตร์ แอร์-ไน้ม้อ ขณะนี้ร่วมกับหน่วยผลิตอื่น ๆ เป็นศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา

ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา (เดิมวิทยุศึกษา) มีการผลิตรายการโทรทัศน์ออกทางไทยทีวีช่อง ๔ และช่อง ๗ เดือนละ ๒ ครั้ง รายการที่ออกทางไทยทีวีช่อง ๔ คือ รายการเพื่อนของเด็ก และรายการที่ออกทางไทยทีวีช่อง ๗ คือ รายการรู้ไว้ได้ประโยชน์ ออกรายการเวลาประมาณ ๑๗.๐๐ - ๑๘.๐๐ น. การผลิตมีการจัดตั้งกรรมการขึ้นเป็นชุดชุดหนึ่งประมาณ ๓๐ คน อยู่ในตำแหน่ง ๒ ปี กรรมการจะเป็นผู้กำหนดนโยบายว่าจะออกรายการเรื่องอะไรบ้าง แล้วจะมีผู้เขียน Script สำหรับออกรายการโทรทัศน์ รายการที่ออกเป็น Enrichment Program เจ้าหน้าที่ทางโทรทัศน์ศึกษามี ๔ คน ภูมิปัญญาตรี และโท และช่างเทคนิค ๑๒ คน งบประมาณที่ใช้ทางโทรทัศน์ประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ บาท ปัญหาต่าง ๆ ที่ประสบคือ ในการออกรายการผู้กำกับรายการ (เจ้าหน้าที่ไทยทีวี) ไม่ได้ดูการซ้อม เพียงแต่ดูจาก Script ดังนั้นเมื่อออกรายการจริงจึงทำให้มีการชุล-ชุลกเกิดขึ้น รายการออกมายังไม่ดีพอ กระทรวงศึกษาธิการมี Studio เอง

แนวโน้มในอนาคต มีโครงการขยายงานวิทยุ และโทรทัศน์เพื่อการศึกษาให้กว้างขวางขึ้น ในการขยายงานจะขอเงินจากธนาคารโลก เพื่อดำเนินงานในช่วง ๑๕ ปี เป็นเงิน ๒๐ ล้านดอลลาร์ ทางด้านวิทยุจะมีเครือข่ายรับฟังได้ทั่วประเทศ โดยจัดตั้งสถานีเป็น Net work มีสถานีศูนย์กลางที่กรุงเทพมหานคร และมีสถานีส่วนภูมิภาคอีก ๗ แห่ง ออกรายการที่กรุงเทพฯ ส่งผ่านระบบโทรคมนาคมไปออกส่วนภูมิภาค สำหรับด้านโทรทัศน์จะจัดตั้งศูนย์เครือข่ายโทรทัศน์ในกรุงเทพมหานคร ตกถึงกับสถานีโทรทัศน์ส่วนกลางว่าจะออกรายการวันใด สถานีส่วนภูมิภาคก็จะจัดออกรายการในช่วงนั้น เพื่อให้ประชาชนทั่วประเทศได้ชมรายการ

ผลจากการสัมภาษณ์บริษัททางร้านสรุปได้ว่า บรรดาอุปกรณ์การศึกษา ที่ผลิตขึ้นเองในประเทศไทยคือ อุปกรณ์การศึกษาชั้นอนุบาลและประถม ของพิมพ์ระดับศึกษากรณ และวิทยุ, โทรทัศน์ซึ่งผลิตโดยบริษัทานินทรอุตสาหกรรมจำกัด แหล่งผลิตจากต่างประเทศ ญี่ปุ่น, อเมริกา, เยอรมัน, อังกฤษ, แคนาดา, อิตาลี, สวิตเซอร์แลนด์, ออสเตรเลีย, ฝรั่งเศส ประเทศที่ส่งสินค้าต่าง ๆ มาขายมากที่สุดได้แก่ประเทศ ญี่ปุ่น ทั้งนี้เนื่องจากสินค้าต่าง ๆ ที่ผลิตมีราคาถูก คุณภาพพอประมาณ การสั่งซื้อต่าง ๆ ทำได้สะดวก และรวดเร็ว ประเทศที่ส่งสินค้าอันคับรองลงมาคือ อเมริกา

ในการสั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศ จะสั่งซื้อจาก Catalog ซึ่งผู้ผลิตต่างประเทศจะส่งมาให้ หรืออาจจะต้องเขียนจดหมายไปยังบริษัทผู้ผลิตเพื่อจะขอ Catalog สินค้าต่าง ๆ บริษัทอาจจะติดต่อกับหตุการค่า ที่สถานทูตประเทศของผู้ผลิต เพื่อจะทราบแหล่ง, ผู้ผลิตสินค้าที่ผลิต หรืออาจจะขอหนังสือรายการ Catalog ซึ่งบอกถึงสินค้าของบริษัท, ประเทศผู้ผลิต, ราคา ฯลฯ ซึ่งมีจำหน่าย การสั่งซื้อจะใช้วิธี L.C (Letter of Credit) คือติดต่อกับบริษัทผู้ผลิต บริษัทผู้ผลิตก็จะให้ Invoice แจ้งราคาสินค้า รายละเอียดต่าง ๆ ค่าขนส่ง ฯลฯ เมื่อได้ Invoice แล้วก็จะนำไปให้ธนาคารของผู้ซื้อทำแบบฟอร์มของธนาคารว่าต้องจ่ายเงินเท่าไร จ่ายค่าอะไร ประเทศไทยธนาคารจะขออนุญาตจากธนาคารชาติ เมื่อได้รับอนุญาตแล้วก็พร้อมที่จะสั่งของได้ เรียกว่าเปิด L.C ธนาคารจะแจ้งไปยังธนาคารตัวแทนที่อยู่ในประเทศผู้ผลิต เมื่อผู้ผลิตส่งของมาแล้วจะไปรับเงินจากธนาคารซึ่งเป็นตัวแทน.

นอกจากนี้บางบริษัทของเราก็ได้เดินทางไปดูสินค้าที่ต่างประเทศด้วยตัวเอง เพื่อ
ดูว่าสินค้านั้นมีคุณภาพดีเพียงไรเหมาะที่จะส่งออกมาขายในประเทศไทยหรือไม่

ในการจัดจำหน่ายส่วนใหญ่จะขายทั้งปลีกและส่ง ราคาในการขายส่งจะถูกกว่า
ขายปลีก การขายปลีกคือขายหนาราน ขายส่งนั้นคือการขายให้แก่งานค้าส่งส่งสินค้า
ไปจำหน่าย

ในด้านการโฆษณา บริษัทต่าง ๆ ไม่ได้โฆษณา เนื่องจากเห็นว่ากาโฆษณา
ใหม่ล้นนอยมากไม่คุ้มค่า เนื่องจากอุปกรณ์โสต เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์, เครื่องฉาย
ภาพข้ามศีรษะ, เครื่องฉายสไลด์ฟิล์มสตริป ต่าง ๆ มีราคาสูง ทั้งจำนวนผู้ชมจำกัด และ
เป็นของสิ่งไม่สิ้นเปลืองไม่คงช่ยอบ ๆ ดังนั้นวิธีการขายก็คือคิดคดถึงตัวผู้ใช้โดยตรงที่
เดียว เช่น ตามโรงเรียน, วิทยาลัย, มหาวิทยาลัย ฯลฯ การคิดคดอาจจะส่ง Catalog
สินค้าที่มีอยู่ไปให้หรือให้ salesman เอาเข้าของเครื่องไรต่าง ๆ ไปแสดงให้ดู
สำหรับอุปกรณ์ประเภทสิ่งสิ้นเปลืองหรือมีปริมาณผู้ใช้สูงก็จะมีการโฆษณา เช่น ฟิล์มภาพ
ยนตร์, ฟิล์มฉายรูป, วิทยุโทรทัศน์ ฯลฯ การโฆษณาจะทำทุกทาง เช่น ทางหนังสือ, วารสาร
วิทยุ, โทรทัศน์

สถิติในการจำหน่ายสิ่งจำหน่ายของบริษัทต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน จากการรวบรวม
พบว่าสิ่งจำหน่ายได้คือ วิทยุ ขนาดเล็ก เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ
ฟิล์มต่าง ๆ อุปกรณ์ช่วยสอนวิทยาศาสตร์ และภูมิศาสตร์ นอกจากนี้ยังพบว่า เครื่อง
ฉายภาพยนตร์ Super ๘ มีแนวโน้มมากขึ้นทุกที เครื่องฉาย ๘ มม. ธรรมดาเล็กน้อย
หรือถ้ามีก็มักจะฉายฟิล์ม Super ๘ ไปด้วย

รายได้จากการจำหน่ายส่วนใหญ่บริษัทต่าง ๆ ไม่เปิดเผยมีที่เปิดเผยบ้างบางบริษัท
สถิติในการจำหน่ายก็ไม่ได้รวบรวมรายละเอียดไว้จึงไม่สามารถหาตัวเลขที่แน่นอนได้
คนงานเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ไม่มีคุณวุฒิ มีที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีอย่างมาก ทั้งนี้อาจ
เนื่องจากผู้ที่มีคุณวุฒิอาจต้องให้เงินเดือนสูง บริษัทต่าง ๆ จะรับคนงานเจ้าหน้าที่โดยดีเอา
จากประสบการณ์งานเป็นหลัก

งบประมาณในการจ้างเจ้าหน้าที่ งบประมาณในการสั่งซื้อวัสดุอุปกรณ์, งบประมาณในการโฆษณา และงบรายได้ของบริษัทส่วนใหญ่จะไม่เปิดเผยมิตินี่เปิดเผยบ้างบางบริษัท

แนวโน้มและโครงการในอนาคตของบริษัทห้างร้านก็คือ พยายามหาวิธีการที่จะขายสินค้าต่าง ๆ ให้มากขึ้นกว่าเดิมทุก ๆ ปี พยายามเพิ่มสินค้าหรือเพิ่มการผลิตให้มากขึ้นกว่าเดิม

ขอเสนอแนะ

ปัจจุบันงานผลิตทางคานาสตัทศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการกำลังก้าวไปสู่แนวทางที่ดี โดยมีการบูรณหน่วยงานผลิตซึ่งต่างก็กระจัดกระจายอยู่ตามกรมต่าง ๆ เขาเป็นหน่วยงานเดียวกัน เรียกว่าศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาฯ และกำลังขยายขอบเขตของงานให้กว้างขวางโดยกำลังขอเงินจากธนาคารโลก ๒ ล้านดอลลาร์ ขณะนี้งานต่าง ๆ ยังอยู่ในระหว่างดำเนินงานยังไม่เขารูปเขารอบคี่ ผู้วิจัยใครขอเสนอแนะความคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาดังต่อไปนี้

สำหรับเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในการผลิตสัทศาสตร์วัสดุควรประกอบด้วยบุคคล ๓

พวกคือ

๑. Subject Specialist คือผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวของในเนื้อหาวิชาการ เป็นผู้ทึ่รู้และเข้าใจในหลักสูตร มีหน้าที่ในการกำหนดเรื่องราว แนวทางและนโยบายในการผลิต

๒. Communication Specialist คือผู้ที่มีความรู้ในการที่จะจัดการกับเนื้อหาอันอย่างไร จะเขียน treatment อย่างไร จะต้องเขียน Script อย่างไร เลือกมุกกลองอย่างไร ฯลฯ

๓. Technical Staff คือเจ้าหน้าที่ในทางเทคนิคต่าง ๆ ซึ่งจะรับผิดชอบในการผลิต การถ่ายภาพ, งานกราฟฟิค, การบันทึกเสียง ซึ่งอาจจะแบ่งหน่วยงานออกเป็น

- ๓.๑ ขางเขียน
- ๓.๒ ขางภาพ
- ๓.๓ ขางไฟฟ้า
- ๓.๔ ขางอิเล็กทรอนิกส์

งานบริการต่าง ๆ ที่ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาควรทำคือ

๑. ให้คำบอกเล่าแก่ครู หรือผู้เกี่ยวข้อง ถึงชนิดของวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ศูนย์มีอยู่ เครื่องอำนวยความสะดวก และบริการต่าง ๆ ที่จะให้กับครู ถ้าไม่มีคำบอกเล่าแจ้งให้ทราบก็จะมีคนมาใช้บริการ คำบอกเล่าต้องให้อย่างสม่ำเสมอ

การติดต่อกับครูอาจจะทำแบบเป็นทางการ และแบบไม่เป็นทางการ อาจมีการแจกตารางเวลา, แคตตาล็อกทางโสตทัศน หรือกิจกรรมอย่างอื่น แบบไม่เป็นทางการอาจมีการให้ขอเสนอแนะ, พูดโทรศัพท์ติดต่อกับ, ติดต่อกับเป็นส่วนตัว ระบายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

๒. ให้บริการแก่ครูในการใช้วัสดุอุปกรณ์ ซึ่งเป็นหลักการที่สำคัญมากในโปรแกรมโสตทัศน ครูต้องมั่นใจว่าสามารถจะใช้งานได้ในเวลา และสถานที่ที่ต้องการ ทางศูนย์อาจจัดรถบริการส่งไปตามโรงเรียนต่าง ๆ ตามที่โรงเรียนต้องการ ที่อาจจะจัดส่งทางไปรษณีย์ไปให้

๓. มีการจัดการอบรมให้คำแนะนำต่าง ๆ แก่ครู เพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน การใช้โสตทัศนวัสดุให้มีประสิทธิภาพเกิดผลดีในการสอน ให้ครูผู้สอนรู้จักเลือกใช้โสตทัศนวัสดุรู้จักใช้เครื่องมือ เครื่องมือ ทราบถึงประโยชน์ข้อจำกัดในการใช้

๔. ในกรณีที่หัวข้อที่เรียนไม่มีวัสดุที่เหมาะสมกับปัญหาที่ต้องการจะสอน ควรจะมีเครื่องมือ เครื่องมือ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกในการผลิต ซึ่งครูสามารถมาทำเองหรือผลิตเอง เพื่อจะนำไปสอนในวัฏจักรประสงค์ที่ต้องการได้

๕. ศูนย์อาจให้บริการช่วยคิดคือ บัณฑิตผู้ศึกษาที่ครูต้องการจากแหล่งภายนอก ทางศูนย์จะต้องมีการประเมินผล รายงานถึงความก้าวหน้าต่าง ๆ การประเมินผลเป็นเครื่องตัดสินถึงความสำเร็จต่าง ๆ ของโครงการ ว่าโครงการนั้นได้ก้าวไปถึงจุดประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ หรือต้องเปลี่ยนแปลงเป้าหมาย หรือปรับปรุงวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

จากการสำรวจโรงเรียนต่าง ๆ พบว่าโสตทัศนอุปกรณ์ที่ผลิตขึ้นเองในเมืองไทยมีน้อยมาก แทบจะไม่มีเลย ดังนั้นวัสดุอุปกรณ์ส่วนใหญ่จึงขอจากต่างประเทศ ราคาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ จึงมีค่าแพง ผู้วิจัยเห็นว่าวัสดุอุปกรณ์หลายชิ้นซึ่งน่าจะผลิตขึ้นเองในประเทศไทยได้ เช่น

๑. เครื่องฉายภาพขามตีระ
๒. เครื่องฉายสไลด์ฟิล์มสตรีป
๓. เครื่องฉายภาพพิมพ์แสง

สำหรับเครื่องฉายเหล่านี้ตัวประกอบที่สำคัญคือ เลินซ์ ซึ่งเราไม่สามารถผลิตขึ้นเองได้ ก็สั่งซื้อเข้ามาเฉพาะ เลินซ์ ส่วนเครื่องประกอบภายนอกก็ทำขึ้นเองได้โดยไม่ยาก พัดลมซึ่งใช้ในเครื่องฉายอาจจะผลิตขึ้นเองได้ในเมืองไทย หรือถ้าจำเป็นก็อาจสั่งซื้อจากต่างประเทศ คาดว่าถ้าเราประกอบเอง ทำเองในเมืองไทยแล้ว จะทำให้อุปกรณ์เหล่านี้มีราคาถูกกว่าที่เป็นอยู่เป็นอันมาก และโรงเรียนก็สามารถใช้กันได้อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

ภาพยนตร์สำเร็จรูปที่เราสั่งซื้อเข้ามา ก็มีราคาแพงกว่าที่เราจะผลิตขึ้นเอง โดยการผลิตเป็นฟิล์ม Super 8 ซึ่งจะลดรายจ่ายลงจากกรณีผลิตฟิล์ม ๑๖ มม. ได้ครึ่งต่อครึ่ง กล้องถ่าย Super 8 ก็ไม่สูงเหมือนกล้องภาพยนตร์ ๑๖ มม. เครื่องฉาย Super 8 ก็มีขนาดเล็กเอาไปไหนมาไหนได้สะดวก ประกอบกับสามารถบันทึกเสียงลงบนแถบฟิล์มได้ (Magnetic Sound Tract) จึงมีคุณภาพคล้าย ๆ กับฟิล์ม ๑๖ มม. ทุกประการ นอกจากนี้การผลิตขึ้นเองในประเทศไทยก็จะสามารถได้เนื้อหาต่าง ๆ ซึ่งตรงตามหลักสูตรที่เรียนกันอยู่ในโรงเรียนมากกว่าฟิล์มที่ผลิตขึ้นจากต่างประเทศ

ขอเสนอแนะในการศึกษาคนควาต่อไป

๑. ควรมีการวิจัยในแง่ Production Design ให้มากขึ้นซึ่งการวิจัยชนิดนี้มีน้อยมาก

๒. ควรมีการวิจัยสำรวจแหล่งวัสดุได้เปล่า และวิธีการผลิตวัสดุอุปกรณ์อย่างง่าย ๆ ขึ้น (Local made) เพื่อสามารถนำวิธีการเหล่านี้ไปใช้ในโรงเรียนชนบทที่ห่างไกล หรือใช้กับโรงเรียนโดยทั่ว ๆ ไปที่มีทุนรอนน้อย มีงบประมาณน้อยไม่สามารถหาซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่มีราคาแพงได้

ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบสัมภาษณ์ ดังนั้นจึงมีปัญหหลายประการ

กล่าวคือ

๑. ไม่สามารถจะเก็บข้อมูลต่าง ๆ ให้ได้จำนวนมากได้ เนื่องจากแต่ละสถานี
อยู่ห่างไกลกัน ต้องเสียเวลาในการเดินทางมากและจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง
ไปมา

๒. ในการเดินทางไปสัมภาษณ์บางครั้งก็ไม่สามารถพบผู้ที่จะไปสัมภาษณ์ได้
เนื่องจากผู้ถูกสัมภาษณ์กำลังมีแขก หรือกำลังมีธุระติดพันกับงานอื่นอยู่ ทำให้ต้องไปใหม่
อีก

๓. ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่สามารถให้ข้อมูลต่าง ๆ อันครบถ้วนได้ เนื่องจากข้อมูลต่างๆ
เหล่านี้ไม่ได้เก็บรวบรวมเอาไว้ หรือไม่สามารถนึกได้ในเวลาทันเวลาที่ อาจจะต้องใช้เวลา
ต่าง ๆ เพื่อหาข้อมูลให้

๔. ผู้ให้สัมภาษณ์อาจให้ข้อมูลที่สัมภาษณ์ไม่ตรงกับความเป็นจริง ทั้งนี้เพราะต้องการ
ปิดบังเพื่อรักษาผลประโยชน์ไว้

๕. ในการสัมภาษณ์บริษัทห้างร้านต่าง ๆ ได้ขอแคตตาล็อกของสินค้าต่าง ๆ ที่
มีขายในบริษัท และราคาในการจำหน่ายควบ แต่ไม่สามารถนำมาเขียนลงในวิทยานิพนธ์
นี้ได้ เนื่องจากมีจำนวนมากมาย ทั้งรูปแบบของแคตตาล็อกก็มีขนาดใหญ่บางเล็กบาง ไม่
สะดวกในการจัดรูปเล่ม ราคาสินค้าต่าง ๆ ก็มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ บังในขณะนี้สินค้า
ต่าง ๆ กำลังขึ้นราคากันเนื่องมาจากเงินบาทลดค่าลง